

Олександр ЧАЙКОВСЬКИЙ, 1945, село Просяна, Дніпропетровська обл., Україна

«РОКИ, МОВ ПТАХИ, ПРОЛЕТІЛИ», -

так коротко сказав про свій життєвий шлях в'язень фашистського концтабору, учасник війни, ветеран праці Григорій Якович Циганок.

Про Циганка у Просяній говорять, що він має золоті руки. Старше покоління знає працюючого чоловіка як завзятого автолюбителя, і немає в окрузі такого шофера, який би не звертався до нього по допомогу. Григорій Якович відремонтував не одну машину, перебрав не одну сотню двигунів, коробок передач, мостів. Він майстер вищої категорії.

Григорій народився і виріс на Покровській землі. Спочатку сім'я проживала в селі Вишневе, тоді це був хутір, який налічував лише п'ять хатинок. Циганки мали добротний будинок. Хоча в родині й зростало п'ятеро дітей, та сім'я не бідувала, бо батьки були хорошими господарями. Коли почав створюватися кінний завод, не зважаючи ні на що, багатодітну родину вивезли, забрали будинок, клуню, інші господарчі будівлі. У 1930 році батьки були вимушені перебратися до родичів на хутір Гапонове, де стали жити у невеличкій хатинці та працювати у колгоспі. Григорій Якович добре запам'ятав чорні дні голодомору.

«Навіть зараз перед очима постають дні, коли ми, голодні дітлахи, накидалися на сирий буряк і з жадібністю його їли, а потім плакали від болю у шлунку. Батьки тоді докладали багато зусиль, щоб врятувати сім'ю від голодної смерті.» - не раз згадує Григорій Якович.

У початкову школу Гриша ходив до Мечетної, а з 5-го класу навчався в Орлах. До школи діти ходили пішки, це займало багато часу, тому не завжди вдавалося допомогти батькам по господарству, але влітку Григорій був першим помічником у родині.

Юність припала на жахливі часи – жорстока війна, бомбардування, поліцейські порядки. Восени німці окупували село і стали вивозити молодь на примусові роботи у Німеччину. Кожен намагався сховатися у посадках, у сусідніх селах, у родичів... Не оминула ця участь і хлопця. У травні 1943 року загарбники його зловили і разом з іншими полоненими завантажили у товарні вагони і повезли на чужину.

Григорій Якович згадує, що у кожному вагоні було по два охоронці, то ж про втечу навіть мріяти не можна було. Привезли їх у Чехію, поселили в бараках у степу під суворою охороною. Сімнадцятирічний Григорій працював на шахті. Праця полоненого була важкою і нестерпною – недоїдання, голод, постійне приниження, та ще й душевний нестерпний біль, який вогнем віддавав у серці юнака. Але в тих умовах він вистояв – зберіг гідність і людяність.

На примусових роботах Григорі працював два роки, до звільнення полонених радянськими військами. Польовій військкомат його відразу ж призвав до армії. Службу юнак проходив у Чехословаччині, а дослужував уже в Україні.

У двадцять п'ять років Григорій Циганок працював на Просяньській каоліновій комбінат. Спочатку трудився пресувальником, а згодом – майстром. Закінчив 10 класів вечірньої школи, одружився.

Коли у селищі організовували автопідприємство і з'явилися перші автомобілі з дизельними двигунами, чоловік перейшов працювати туди, бо любов Григорія до автомобілів була понад усе. Невдовзі у Павлограді він пройшов курси, практику і став працювати слюсарем - дизельником. Григорій Якович із завзяттям брався за будь-яку справу: ремонтував дизельну апаратуру, форсунки, насоси. Особливо, коли підприємство стало отримувати нові потужні автомобілі «Татра», це було щось нове і цікаве. Вчився сам і передавав досвід молоді.

Г.Я.Циганок – людина активної життєвої позиції. Він завжди брав участь у громадському житті Просяної, в минулому – активний учасник художньої самодіяльності селища і району. Ще після армії Григорій Якович навчився грати на гармошці. Грав дуже гарно, тому відіграв не одне весілля. Його зараз у селищі згадують як гарного музику.

У 1980 році Г.Я.Циганок вийшов на заслужений відпочинок. Двадцять років минуло відтоді, як померла дружина, тому він живе один. В злагоді та любові подружжя виховало трьох дітей – двох синів і доньку. Вони дорослі, самодостатні, живуть у різних куточках світу. Діти кличуть до себе старого батька, та чоловік уже звик жити сам. Діти і внуки часті гості у батька і дідуся. Зараз з ним проживає донька. Роки не зломали дух і волю цього мужнього чоловіка.